

Галіна Тварановіч-Сеўрук

**Верасы
Дараганова**

Мінск
«Беларускі кнігазбор»
2000

УДК 882.6-1
ББК 84 (4Бєи)
Т 26

Тварановіч-Сеўрук Г.
Верасы Дараганава: Лірыка.-Мн.: «Беларускі
кнігазбор», 2000—96с.

ISBN 985-6318-70-X

Другі паэтычны зборнік Галіны Тварановіч-Сеўрук — працяг усхваляванага пошуку адказаў на спрадвечныя пытанні быцця, роздум над лёсам чалавека ў Вечнасці. Лірычная гераіня ўспрымае жыццё як найвялікшы дар, у берагах якога кожны спраўджваецца як універсальная духоўная магчымасць у паўсядзённым выбары абставін, узрастаючы ў любові да роднай зямлі, вялікай чалавечай сямі.

УДК 882-1
ББК 84 (2 Рос=Рус) 6-5

ISBN 985-6318-70-X.

© Тварановіч Г., 2000
© Правідохін У., мастак, 2000
© Мальдзіс Я., вокладка, 2000

*Калі б мог я жыццё пачаць нанова,
Зноў сяліўся б ля роднай ракі...
Залатое мае Дараганава,
Дарагія мае землякі!*

Янка Непачаловіч

* * *

Марудны той разбег.
Вялікай птушцы крылы
быццам замінаюць.
Не даецца разам вышыня.
Учэпіста, уладна дзержыць
набраклая залеваю зямля.
Не даецца вышыня,
а іншыя ўжо лятаюць...
Прынадаю, спакусай гострай
імклівы шлях угору,
а доўжыцца разбег...
Ды вялікай птушцы знаць:
пакрысе спеюць высі
і крылы крэсяць ШЛЯХ.

* * *

Пругкая прысутнасць
у сутнасным —
невераемае шчасце дня,
адолеўшага і спякоту
адсутнасці ,
і страту сваяцкае лучнасці
з таемнаснай Сутнасцю.

* * *

О, Госпадзе,
Ісусе Хрысце!
Абарані Сябе Самога
У хадзе няўдзячнай нашай.

Спустошанай раллі
Не дай загінуць.

Веры ратавальнаю расой
Аддзяч няўдзячных,
Міласэрны Божа!

ТРОЦА. ДУХАЎ ДЗЕНЬ

15 чэрвеня 1992, Менск

Святочная
Дуга завету Божага
услед магутнае залеве
па надвячорка чыстым ззянні
пра моц і вернасць Слова
напомніць паспяшае тым,
хто шчыра жджэ,
нібы з каўчэга Ной адданы,
знямогі морак змогшы,
у сіл аемнасных ратунку —
на беларускае гаротнае
зямельцы, шыпшынавым
адзначанай і кветам
і цярном...

6.07.1992, Дараганава

* * *

Увосень на плёсах рачных
страсаюць сурова вятры
ускраек нябёс і зямлі —
жалудамі саспелымі.
Іх прагна я пльнь паглынае...
Іх ласкава зямелька прымае
ды карэньчыка рухам
аднойчы нябёсам вяртае...

Так лёсу людскога імгненні
знікаць у вірах паспяшаюць або
святлом у Сусвет прарастаюць...

РАДАЊІЦА

I

Пакараная тваёй адсутнасцю,
скрушліва здагадваюся, што й
Там, скуль голас не шлюць,
ты сэрцам сыходзіш па мне,
бо, як на далоні, мой шлях
прад табою — відушчай.

І ні расповедам-досціпам,
ні маёю маўклінасцю —
ужо не схаваць ад цябе
мой прысак з памылак,
натугі, пакут...

II

На здратаванай палянцы тваёй —
ні суніц, ні чарніц, ні брусніц.
Сабраная ягада ўся.

Ды ўжо твой, родная, лёс
Па-за спёкаю крыўд і змогай турбот.
.....

Першай мамаінай Раданіцы
Віна памінальнага келіх
Праліўся на жоўты пясок.

12.05.1992.

* * *

У вянок Алесю Адамовичу

У смелай, палкай спрэчцы з тым,
што часу, веку замінала
цячы, гучаць — высока чыста,
прывольна лес вяршыць
у рэчышчы адпушчаных гадоў —
было жыццё Яго — як светлы дзень
без права на знямогу чалавечую,
з наканавааннем боль, журбу ды скруху
там бачыць, і трываць, і несці
дзе сіл, відушчасці і слоў
другому не ставала...

О смутак ссірацелае радзіны...
Заснежаны абшар Радзімы.
Зямля збалелая бацькоў,
прымі заступніка свайго...

30.01. 1994

НА КЛАДАХ

Да крыжоў, да грудкоў,
шчымліва прывечаных
стужкамі і фартушкамі,
спрадвеку прышчэплена
спелая восень.

* * *

Беламу наліву,
шчэ неналітаму,
надта рупіцца
гучна скочыць
на дол утравелы.

Вецер кранае
галіну натомленую,
а жанчыне,
журбой напоенай,
адгукаецца —
лёсапад.

* * *

На сціплы рамонак
прысела пчала.
Рупліва агледзела
пяшчотныя кветкі —
ля мамінага крыжа.

16.07.1992.

* * *

Хачу, каб, сыне, ты ўдосталь
юначай вышынёю на зоры
наглядзеўся, прыгажэй якіх,
чым над жніўным Дараганавам,
дзе берагі Пцічы дубы трымаюць,
не было яшчэ дасюль нідзе.
Радуюся, сыне...

* * *

*...Амурат Турский пошел ратью на сербского цара
Лазара. И бысть весть: убища бо на Суиме обою, и
Амурата и Лазара.*

Ігнацій Смаленскі, 1389 год

Дваццаць восьмага чэрвеня.
Дзень сербскай Галгофы.
Задуха ў сэрцы Еўропы.
Над галоўным праспектам
слаўнай колісь дзяржавы
водар струменіць заўзята.
У Вялікае княства Літоўскае
ці слаі ганцоў за падмогаю...
Не паспяваю на Косава поле —
шэсць стагодзяў і межаў слупы.
А у Крушэвацу ліпамі сцежка
да Князева Храма атулена.
Карэнне цярэбіць шляхі —
памяццю глебы прасякнута.
У небе — адным на ўсіх —
аблокі вятрыска пасе.
На лісце, траву, на асфальт
празрыстыя кроплі крыві
са слязьмі ападаюць...
Збалелья — веру Хрыстову трымаюць
дзеваць братоў маіх Югавічаў.
Стаю на праспекце Скарыны
дваццаць восьмага чэрвеня.
28.06. — 22.08.1996, Менск—Дараганава

* * *

Прыкмячаю часам, як аднекуль —
з глухіх глыбінь, ці зіхоткіх вышынь —
маё вечнае "я вельмі выразна
пасміхаецца з таго майго "я",
што ўвасоблена, ці зняволена
у вярыгах слабое плоці,
няздольнай зычліва абараняцца
ад гнёту штодзённых варункаў —
лагодным даверам вечнай
ЛЮБОВІ.

* * *

Мінор крынічны Грыга,
мелодыя самотная
паўночнай стараны —
хваля роднае стыхіі,
сведка шляху —
да сябе...

* * *

Пяшчотная, даўкая прага
няпэўнага ў сілах прызнання
спатолі ў водгуку палкім
жадае на строме
свайго пачуцця.

* * *

Ці ж хоць да цябе
цярэбляць гасцінец
пакута й цярпенне?..

Збіцца са шляху
не дай мне, надзея...

* * *

Бунтоўнай стыхіі
мець бы ўсё разам —
і квадр, і поўню, і маладзкі.
Прагным глытком асушыць
гарачую чару да самага дна
.....

Завязь сыплецца долу,
студзіць паспешліваецца
р а с ч а р а в а н н е м .

СУСТРЭЧА

Непакоюся — ці ж можна
гэтак шпарка ісці
па той аперацыі,
як сэрца трапятала ў руках,
хай сабе й добрых людзей...
А яна лагодна ўсміхаецца
і аблашчвае мой неспакой,
што пачуваецца слаўна
ёй ужо колькі гадоў —
яна ўмее нават л я т а ц ь ...
Ідзём побач дарогай
да блізкіх Птушычаў —
услед ціха сумуюць
яблыні й вішні ў садзе,
маміныя язмін і каліна
і нашыя суседскія хаты
на ўскраіне Дараганава...
Не чую ўжо шэпту
любімых клёна і ліпы —
захоплена слухаю суразмоўніцу...

Раптам —
сілком перарваны шлях,
сцежка, выхапленая з-пад ног.
Дакор раніцы
у сынавых мілых вачах:
«Што рабіць сабралася там,
у птушыцкім сасняку,

дзе й так ужо цесна
маўклівым насельнікам?..
У цябе ж клопату досьць,
яшчэ нязбытага тут —
на градах ж ы ц ц я . . . »

* * *

Ніне Мацяш

Пра ўладу кволае рукі
над кіпенем быцця —
агромністай ракою
бязлітасных віроў —
гавораць строга і ласкава
твае агледзіны душы.

Радкі надзейнымі мастамі,
што адгуканья шляхі,
вяжуць, ратавальна лучаць
розных вымярэнняў берагі.

Шчаслівай долю называеш
Межы немажлівасцей касуеш.

* * *

Нам, спадкаемцам Садома і Гаморы,
упэўненым у сіле чароўнага мастацтва,
жыццёвае шчадроце хараства і прыгажосці,
мо і ўдасца выбавіцца з гора —
Усявышняга спрадвечнай ласкай
хоць бы аднаму-адзінаму пустэльніку,
чужому свету гульняў і
далёкаму спакус сцвярджэння.

Трымае цвердзь нябёсаў
самотны малітоўны гар.

25 — 26. 04.1992. Вялікдзень

* * *

Па белым стане бярозы
таемна імгліцца
мявае святло поўні.

На крамяным схіле лютага
аціхлае голле ўзносіць
воблік зялёнага гаю,
што помніць і ветах, і маладзёк.

СОНЦА

*Шкада, табе не відно, як заходзіць сонца...
(з размовы)*

Сонца, маё сонца, яно,
працалюбівае, узыходзіць звычайна
па-над усходняй менскай ускраінай.
Нібыта і не вогненны палкі дыск,
разварушаны дзённым рупескам,
кранаецца сасновых вершалін
і сунецца вышэй па даляглядзе
над сумнай геаметрыяй гмахаў
і ацалельмі цудам яблынямі
з колішніх садоў Зялёнага Лугу...
Сонца, маё ўвішнае сонца, яно
паспявае за коламі й крыламі,
каб святочна лучыць і славіць
невывоўную заповітную Каложу
у горадзе мары Гародні
і стромкі храм Святога Марка
пасярод сербскага Бялграда,
па якім нельга не летуценіць...

Сонца, маё адзінае сонца, яно
смела вандруе па небасхіле,
гаспадарліва аглядае абшары,
але ж штодня адпачывае яно,
маё відушчае свяціла,
толькі ў лясным Дараганаве,
дзе за суседнімі Птушычамі —

Камарына, Мязовічы і Крынка...

Дакладна ведаю ад нараджэння:
праменьчыкі стому страсаюць
не ў слаўныя Нёман або Дунай —
у Пціч, якая плаўна абмінае
маміны Халькі і Сялец ды Краі...
Пад зрэдку насупленымі
брывамі зялёных берагоў —
найласкавая ў свеце рака...
Маё сонца бавіць
кароткую летнюю ноч
толькі ў верасах
пад Д а р а г а н а в а м .

* * *

Сябру

У мяне, смяротнай,
пытаецца пра тое, што ведама
толькі Неўміручаму, Дасканаламу
і Таемнаму нашаму Богу-Бацьку,
воляй Якога разгорнута
дзівосная мапа Сусвету
з горнім і дольнім паверхамі.

Пэўна знаю адно:
дарэмна чакаць прызнання
нябёсаў абранніку
у цяснінах чалавечага шляху.

ТРЫНАЦЦАТАГА СНЕЖНЯ

Ізноў ён —
куртаты дзень, светлая шчыліна
у валадарстве начы на схіле году.
Ён, зацярушаны снегам, ахінуты цішай
спрацаванага абшару застылай зямлі.
Ён — доўгі, вузкі і слізкі масток
па-над вусцішнай прастранню памяці.
Чапляюся за адмысловыя парэнчы
неадкладных спраў, абавязкаў,
звыклых гамонак, чужога смеху.
Адступіцца ізноў страшуся
у неахопнасць невымернае страты.

Штогод змушаны быць
маім катам, ліхою жудой
кароткі дзень доўгае пакуты.
Да скону?!

14. 12. 1992

* * *

Мой самотны паэце,
у ліловай прасторы ліста —
шчырага пошуку праца.
Вольныя парасткі існага
пакутай спапеленых глеб
жывыя крыніцы — знаходзяць.

* * *

Бы крываток спыніць ускрытае артэрыі —
утаймаваць тугу маркотнае хадзе.
Пазнаць у падарожнага вачах —
не сціплы выпадак, а лёс уладны.

Тугу суняць і свет з'іначыць
няўжо сумее новае забытае
імя...

* * *

Красуе без меры —
ашуканка-чужына!
Разварушаны грунт
і аддадзены сілы.
Дранцвее гародчык
пад водарам п'янкiм.

У нязванай гасці,
раптоўнай кветкі —
не шукайма спагады!

* * *

І кожны мiг
яго астуджанай ралі
нашэптвае з далёкай далі,
што пра давер зусiм ужо
забыць належыць ёй,
апрыклае гарачаю п а к о р а й.

* * *

Мой ціхі дабрадзею,
ну што сказаць
у апраўданне
сціплае пяшчоце,
як не спраўдзіла надзей
свае і нечае душы?..
Што сказаць...

* * *

Пялёсткавых завей
жаданая нязменнасць —
ахоўніца маіх шляхоў...

Услед духмянае акацыі
адводарыць язмін,
цнатліва дружбай
з шпышынай колкаю
спалучаны заўсёдна...

Над завяззю пладоў
у чалавечым садзе —
жаданая нязменнасць,
ласкавай будзь — ты
не прырэч сабе самой —
зарука спраўджаных надзей.

* * *

Неахвотна лічаць зоркі
Тыя, каму не спіцца...

Бяссонніца пілуе ноч
на аслізлае паленне.
І замест таго, каб лятаць,
не знаючы плоці цяжару,
душа незваротна мусіць
зоркі пільнаваць да святла
і натужліва летуценіць
над спадзяваннем прывідным,
што блізу ўжо, зусім побач —
збаўленне яе ад абавязку
чужыя сны ўважліва сачыць
пад зорнай бястраснасцю...

* * *

Голасам гучным
пра дзве маланкі,
пра два грамы —
скаланулася ноч
у маім двары.

А поўня маўчала.
І пялёстак вішнёвы
не апаў да пары...

* * *

Праз фіялеты маіх фіялак
Самота плыве бы фатальна.

Безгалоссем сіняе сцюжы
Агніцца самота пытальяна.

Мараю пра развітальнасць
Надзеі лагодзяць нясмела.

Ды ў фіялетах маіх фіялак
Праз шыбы драўлянае хаты
Самоце гучаць звычайна,
Самоце не знаць спачыну.

* * *

Непрыдуманы...
недасягальны...

Пяшчоты глыток
шчырая ластаўка ў дзюбцы
мо шчэ калі

прынясе...
па нясмелай маёй...
па нашай вясне...
прынясе...

* * *

Дануце Трыбухоўскай-Шпрынгман

Добра знаёмаю сцежкай, як некалі
з прасторнай бацькоўскай хаты
у польнай сваёй Гаслаўшчыне, —
вось гэтак цяпер імкнеш
з маленькага Парыжу на Эльбе:
чароўны, манаршы Дрэздэн,
вабнасць Саксонскай Швейцары!..
Мінаеш, атуленая накцюрнамі,
радзіму шляхотнага Фрэдэрыка,
лёгка падпарадкоўваючы сабе
нязручнасці й недарэчнасці межаў,
якія бязлітасна крэсяць цела Еўропы
і нішчаць рухі нашых мажлівасцей.
Ты спяшаеш на чарговую стрэчу,
абмінаеш зачыненныя дзверы,
свабодна ўваходзіш у мае сны,
распаўсюджаныя ля адной з цесных
чалавечых шпаковень Зялёнага Лугу,
прынадна аточанага хвойнікамі
з салодка паснулымі вавёркамі.
Ці гэтак жа проста ты знаходзіш
мяне ў сціплай драўлянай хаце
ля Пцічы на ўскраіне Дараганова,
калі не спяць адно таемныя кажаны..
Заўсёды радая табе, як той чаканай
першай кветцы й матылю па вясне,
не паспяваю — марудлівая! — дазнацца,
які ж гэта пільны дзённы клопат
выправіў цябе ў начную вандроўку...

ВЕРУЮ

І ў непазбежную пару адчаю,
калі па рэштках крыла ў зярняці
распазнаецца адно пункцірна
траекторыя руху душы
і аглушальна гучыць
маўклівы крык пачатку —
тады шчэ мацней, чым калі,
па наслані шчыльнай імглы
мушу вераваць у паратунак —
чарговае ацаленне жыцця
Ц У Д А М.

* * *

Ахвотнік на сцежцы Іова —
Вольны ў мажлівасці выбару,
Жораў, зажураны выраем.

З-за межаў абшару зямнога
Прадказаны крок —
у непазбежнасць.

Жвірам пасыпаны шлях
Босай спазнаеш нагою —
Абраннік на сцежцы Іова.

* * *

Па ўсведамленні залежнасці
слабой тваёй існасці
ад Сілы Гасподняй,
што зменіцца наўкола,
палёгка якая пашлецца,
ну, асабіста табе?
.. .Спакуслівы прыцемкаў шал.
спрадвечнае здрады сіло.

Сэнс:
Гаючая сіла вяртання
да Першакрыніцы — Хрыстова Крыжа,
Гасподняй расплаты Сабою.

* * *

М. Бушчыку

Абрысы, колеры, настроі...
Усе цуды горняе Айчыны
Штодня на споведзі мірскай
Ты, праніклівы Майстра, мусіш
Пеставаць і спеліць моцнаю рукой...

* * *

Несмяротнік трываліць сабою
Зжоўклы падвышаны бераг усцяж.
Насуперак жвавае чыстае плыні
Спяшаю ў месца спакою.
Туды, дзе буслінае пары жытло...
Вітаю тужліва-падзячна
Над вечным прытулкам
Радзіны стамлёнай маёй
Зямнога анёла крыло.

* * *

Губляе ў смутку лісце сад,
Кальша рэзка вецер голле.
У ростані глухой мая туга
Зрастаецца з тваёй тугою.

У час губляе лісце сад.
Рыхтуюцца карэнне і ствалы
Да стрэчы новае пары.

О смутак, боль апалага ліста,
Ласкі нямоўленае дотык...

У час губляе лісце сад.
Па звонкай ростані мая душа
З роднаю зрастаецца душою.

Кальша ветла вецер голле.

МІЛАВІЦА

Над гуртам празрыстым бярозак —
рухомаю графікай восені —
уранні самотная зорка стаяла.
Дзівілася зорка зялёнай раскошы
І зыркім пялёсткам фіялак.

Над гуртам празрыстым бярозак,
над зоркай, самотнаю, веннай —
малітваю ранішняй светла
жанчыны ўдзячнасць спяшала...

А зорачка, мабыць, у вокнах,
дзе кветкі палаюць лілова,
дзе моляцца й вершы страчаюць —
штось мела здалёк папытаць...

Жаль зоркі, дзівоснае, мілае той —
растала ў яснасці звыклага дня
па слову апошняй малітвы яна.

* * *

Скрозь маміна вакно гляджу
Зялёнымі мамінымі вачыма.
Стараюся — маміну печ бялю,
Маміны грады шчыра вяду,
Бялізну ў Піцічы палашчу —
Мамы рукамі натруджанымі.
Маміны кветкі маме нашу.
З мамінай чашы слязу пію.

* * *

Крыжы залатыя — раскрылены рукі.
Пагорак... Храм — як бусліны разбег
У высокае неба Айчыны.

Звонамі звонка-густымі
Пазбаўленай волі рацэ
Храм над Нямігаю вестку,
Светлую вестку нясе:
Пад шатамі цвердзі зямной
Час шчэ марудзіць, цячэ...

Крыжы залатыя — раскрылены рукі.

* * *

Ты Сам пераводзіш стрэлкі гадзінніка
бясконцых сусветаў, таемных лёсаў.
Ты Сам — Віфляемская чаканая зорка,
запаленая над прачыстай дугою
вялікаснай дамовы з чалавекам,
Ты Сам — Непазнавальны, Усяісны,
кожнаму зычыш Свае перамены,
еднасць у Святле абяцаеш.

Вынайдзі ж апраўданне і мне,
чэмернай, горкае кроплі
у шчодрай задуме пра чалавецтва,
мне й усім, каго ў сэрцы трымаю,
і усім, каго не маю любові
у малое сваё сэрца ўмясціць
вынайдзі, Божа, мне апраўданне
на шляху да Твайго жніва.
Можа, не пераведзеныя шчэ стрэлкі...

* * *

Асмельваюся, Літасцівы, прасіць —
маленне ў сілу ўвесці,
завесу варожае цемры прарваць,
шкодзіць святлу забараніць,
атрутныя хмары спыніць,
нашу зямельку й люд яе ацаліць.
Асанна!

* * *

Дат — сіло.
Пакуль дарогу
трымаць
с в а ю —
спрэчка часу
ува мне і па-за мною.
Каляндар — знутры.

* * *

Ах, гэта страх самоты...
Ян Чыквін

Глянь:
імклівакрылая руплівіца-ластаўка
засяроджана ладзіць гняздзечка.
Святліцу шчаслівых надзей
лепіць з клею і гразі якраз
пад страхою твае самоты.
Пастылыя глей і гразь —
падворку зямнога, крутога!..
Святліца шчаслівых надзей!..
Глянь:
глей і гразь падворку зямнога
дыяментамі ззяюць у высях —
насуперак страху самоты!

* * *

Гаяне Джигарханян

Пад плоймаю вірлівых парасонаў
раннюю парою сакура цвіце...
Слязу самотнай Чью-Чью-Сан
на згорнутых пялёстках вішні
з падваконня — мая фіялка сцеражэ...

* * *

На свет паменшала ў белым свеце —
Сыйшло святло матуліных вачэй.
Скрозь час бяссоння і самоты
Выбольвае мне шчасны край,
Дзе ростані нясцерпае няма
І свет не меншае раптоўна.

* * *

Сыну

Змяркання дрогкі чын
плыве ў вечных строях.
Самоціцца сасна на ўзлеску
пад неба зменлівым абрусам.

Сцежка колераў таемна ўецца,
мігціць узнёсла акварэль.
«Чамусьці зноў сутонне...», —
здзіўляецца мастак уголас.

Што ж рана так нязбытная туга
людской сябрыны кволай —
сваёй сябе тут пачувае...

* * *

*Всё же я смею думать,
Что вам только пятнадцать лет...
Александр Блок*

Самотны паэт трагічнага часу
на пачатку асмяглага веку
шчыра раіў юнай дзяўчыне,
каб Ліза, а яна шчэ не была
ні паэткай Кузьміной-Караваевай,
ні самаахвярнай Маці Марыяй,
спагадліва раіў Лізе
пакахаць чалавека, якому б
жывыя зямля і неба
былі б даражэй за
вобраз зямлі і неба.

«Трагічны тэнар эпохі»¹
не ўчуў, што ёй, добраахвотна
прыкутай да пошуку Сэнсу,
наканавана істава адпалаць
ва ўсеабдымнай любові
да зняважанага чалавечага роду,
каб паяднаць зямлю і неба
у вобразе святой міласэрнасці.

---

¹ Анна Ахматава

* * *

На золку сон — мой крок,
не патривожд няўзнак таго,
хто шчэ ў салодкай мроі
да дня юначага свайго
збірае бестурботна сілы...
А мне, абуджанай журбой —
пра першы сонечны прамень,
трымціць шукаць святла,
каб ацаліць свой
учарашні дзень...

СВЯТАЯ ПЕТКА

Над маім хлопчыкам,
народжаным пятага
у пяты месяц года
і пяты дзень тыдня,
сама святая Параскева
апекавацца, пэўна, мае.
Святою Петкаю называюць
яе ў праваслаўнае Сербіі.
Бялградскай духмянай вясною
па пятым дні травеня
у каштанаў Калемягдана —
парку над Саваю й Дунаем —
пыталася я пра сцэжку
да імі атуленага Храма —
царквы святой Петкі.
Я мелася шчыра прасіць
у шанюўнай святой,
каб увагай сваёю не абмінула
хлопчыка з Беларусі.
Ён сумуе па маме і ўжо
любіць далёкі Бялград...

Толькі ці мела Петка патрэбу
у маім напамінку пра сына?..
Прад святымі іконамі
і крынічкай у Петкіным храме
сум мой чыстай слязою сплываў.

* * *

Дануце Трыбухоўскай-Шпрынгман

Лагодзіла ружы паціху вада,
пялёсткі ва ўпругае сіле,
шчэ тайну сваю зберагалі...

Запавольвала рух самалёта
няйначай чаканне здаля...

З тэатральнага сквера абцасы
філфакавак юных чутны.
Перарывісты такт ва ўнісон —
услед па жыццю з перасадкай.

Бывала, пазніўся трамвай,
а часу ставала на ўсё —
упругая сіла душы
спяшалася дзею стаць...

Лагодзіла ружы паціху вада —
чаканне гукала здаля.

5.07. 1994

* * *

Пьета ад Нотр-Дам...
Ці ж знала я тады —
ціхаю вястункай жалыбы
выява светлая Марыі
рукою пілігрыма-мастака
пакладзена ў маю далонь...
Не знаў і сам мастак,
Парыжа ўсмешкай акрылёны.

Па белых, стылых матылях
да жвавых махаонаў жніўня —
жыццё пражыгае наўзрыд.

Апошні дотык да вачэй —
далонь кранула Вечнасць.
Тут нараджалася ў смерць
асірацелая дачка й маці.
Тут вечнасць Боскай мілаты
над хатай, грушападам
зрасталася са слабаю душой.
Пьета ад Нотр-Дам —
Марыі мілажальнай лік...

ГОСЦЬ

Акно было адчынена.
І госць прыйшоў
на чацвёрты мой паверх.
Павітаўся перш з фіялкай,
пасля натрапіў на лісты.
Гартаць пачаў ён звыкла,
як без розніцы яму было,
што гэта не бярозак голле,
кнігі прозы, кнігі вершаў.
Ласкава кратаў і шаптаў
пра што — не знаю ўжо.

Баялася я госця спудзіць,
твае лісты чытала.

Акно было адчынена
да самае начы...

* * *

Ваколiцы далёкія.
Выбоiны глыбокія.
Святочная ў слязах
ступаю па агні,
а дарозе веру.

Зрэб'е, назбіранае
па ваколiцах чужых,
гарачаю дарогаю —
гарыць.

ЧАРНІЦЫ

Масею Сяднёву

Адкуль мне ведаць, ці ёсць
баравыя лясы з бярозамі,
дзе спрадвеку растуць чарніцы
паблізу таго невераерна далёкага
месца, што завецца Глен Коў,
і сам гэты назоў мне на слыху,
бо там жывяце Вы з сям'ёю
і з Вашымі вершамі, а таксама
з усімі шляхамі й сцежкамі,
якія пачаліся, разгортваюцца й вядуць —
на Магілёўшчыну.

У Глен К о ў жывяце Вы —
прагны святла й хараства,
замілаваны цудам жыцця.

Хацела б пачаставаць Вас чарніцамі,
што растуць за дарогаю,
зусім побач бацькоўскае хаты
у лясным маім Дараганаве,
што між Асіповічамі й Старымі Дарогамі.
Вядома, яны не такія салодкія,
як недзе блізу Вашага Мокрага,
у іх, пэўна, меней і сонца,
таму адразу прашу прабачэння.
Чарніцамі з ягаднікаў маленства
хацела б Вас пачаставаць...

* * *

Вечарэла. Акацыя адцвітала.
На прыпынку ля кінастудыі
мужчына ружы трымаў,
як жанчына трымае дзіця —
немаўля, загорнутае ў пялюшкі.
Клопат пяшчоты, надзею
так нясуць у абдымках
і горнуць бліжэй да грудзей.
Хтосьці ружы чакаў?..

* * *

Калі званы святочна збіраюць
па ўсім-усенькім нашым краі
на літургію верных Крыжу,
чую царкву над маёю ракою —
у ранку празрыстым, святым,
абуджаных бомаў густых
звонкае срэбра наўкола.

Гэта вайною пабураны Храм
склікае ўвесь свой прыход немалы,
што пад бярозамі й саснякамі...

Праз масточак, якога даўно ўжо няма,
паспавядацца й Ахвяру прыняць
спяшаюцца мама з бабуляй.

Наводдаль стаю, узіраюся ў твары —
не зважаюць, не хочучь сваёю прызнаць.
Званіцы завуць — агністая зелень ваколіц.

* * *

Зьнічу

Язмін мне сын прынёс
з апальнай паэтавай сядзібы,
разрабаванага гняздоўя муз,
дзе рух у камені й слове
дакладным быў заўжды.

Яму б і далей тут
у шчырай споведзі сваёй
пранікліва, натхнёна
славіць горныя язміны.

Чаму ж здаўным-даўна
паэтаў любяць тых,
каторыя маўчаць ужо...
Маўчыць —
адно да часу
і Вышні Судзія.

* * *

А наш агульны Храм —
яшчэ ў рыштаваннях.
І не спяшаюць выканаўцы...
Цярпення стане —
дачакацца ўваходзін нам?..

* * *

Ранкам
Белая вуаль туману
Сонцу паслужмяная была,
А верасень стаяў зялёны...
І накцюрн Шапэнавай тугой
Маю салёную тугу адольваў.

ОДА КАФЛЯНАЙ ПЕЧЫ

І падлога, і столь, і сцены,
паслужмяныя волі гаспадара,
услед ганку цярпліваму,
што не ўскінуўся лад незнаёмай хадою,
змушаныя былі зацята трываць
у акрэсленым сабою прасцягу —
чужыя вочы, дотык і крок.

Раздражненне хавалася адмыслова,
а панавала нат на халодным падворку
і заглядала цішком праз шыбіны.

Толькі кафляная печ, нібыта
і суладная ўсеагульнай нязгодзе,
сабой надвячоркам сагрэла аднолькава
нязвыклага гаспадара й званую чужаніцу
у яе нечуваным прыйсці.

Яна — кафляная печ — каханка агню,
а ён завітаць толькі госцем мог да яе
і аддаваўся спатканню шчыра ўвесь, —
наталялася жарсцю шчасліва, але
утаймоўвала польмя ў самы час.

Яна — кафляная печ — тайна спрачалася
з тым, чаму належнай сама была.
Кафляная печ спачувала дваім,
што паасобку сядзелі...

АКАЦЫЯ

Ситтимовое дерево изъ породы акацій
(Исх. XXI, 5. XII, 19)
«Библейская энциклопедия», М., 1891.

Госцяю выдаеш сябе
побач з бярозай і ліпай,
недаверлівае дрэва,
шанаванае самім Саламонам
у яго вялікасным Храме
спаміж кіпарыса, мірты
і кедра ды іншых абраных
дрэў у сонечнай Палесціне.
Абачліва-мудра вычэкваеш,
калі ж завеі суцішацца
задушна-духмянай чаромхі —
спадарожнікі сталыя
прымаразкаў вясновых,
свавольства грознага
у лёсе квета з лістом

А мне няймецца ў трывозе
аблашчыць стан пакручасты.
Няўжо зімовыя сцюжы
у глыбінях твой корань
працялі наскрозь і абыякавае
дарэшты табе тут усё, што
разгортваецца, спадзяецца й верыць,
і адляцеў твой таемны дух
з-пад шатаў мае Айчыны,

ад бярэнаў бацькоўскае хаты
у вечным маім Дараганаве...
Нат подых гэтае згадкі
мяне вярэдзіць тугой,
нязвычайна й адтульнай.
Я мрою — альбо ўспамінаю?.. —
мая рука кранае з пяшчотаю
дрэва-сітцым у даліне Сітцым...

14.07.1995.

* * *

Ці ж вінаваты верасы,
павуцінаю затканья,
што не вярнулася
пчала да сотаў...

Гудуць вулі заўсёдна
у грушавай раскошы.
Жнівень, спелыя ажыны,
пакінутыя верасы...

* * *

У сэрцы прарасці, Галгофа,
і болей боль адсунь
на край, дзе варагуюць
пустазелле й каласы.
Там Новы Запавет
старонкай ратавальнай
маёй балеснае старонцы
даўно спрабуе патлумачыць,
з чаго хварэе ч а с ,
чаму хварэем мы...

* * *

Усохлай хваіне —
пустая буслянка і
дзятліны штодзень.
Пакравом на грудках —
падпрэлае лісце.
Парожак зімы —
смуга на кладах.

* * *

Неслух, які выштурхоўвае ўсё,
акром сябе самога —
чаканне.

* * *

Я ведаю, што я памру.
Мо й сора ўжо карэнне,
разгалінаванае калісь
па ўсіх маіх узростах
з-за нейкае нянаскае нагоды,
ужо для іншага чагось —
салёнае, бясконцае работы
вырачэцца тут няўзнак.

Я ведаю, што я памру,
а перш віны пазбыцца за
няўдзячнасць прад Жыццём —
у шчасці мне дазволь.

15.12.1994

У ЛЮТЫМ

Мой цень, ублытаны
у цені дрэў аціхлых,
нацянькі скрозь голле
паперад кроку забягаў,
а паслухмяны быў хадзе.
і пацеркі ніводнай
на асфальт не строс
з вільготнай кронны,
як пастух аблокаў,
парывіста-нястрымны.
Нароўні з ліхтарамі
ён і поўні замінаў
гаспадыняй чуць сябе
над горадам, што засынаў
у ценю подумаў аціхлых.

Нацянькі, каб не пазніцца
у сон, спяшалася і я...

* * *

Не шалахнецца ліст у кроне,
Грымоты не ўстрывожаць сльх.
За стол, засцелены льняным абрусам,
сядаюць піць гарбату з мятай.
І белы ліст, мой неруш свету,
убок пасунуты маўклівы сведка,
маркотліва сумуе, — час пануе
прыспаласці агню
у прысаку.
І змушана пакорліва чакаць,
калі ж завяжуцца нарэшце,
спякотлівы абшар асвояць
уладныя вятры-гаспадары —
насуперак упартае мяжы
мажлівасцей .

* * *

Цябе ведаю, ведаю...
Давяраю не словам —
бліскавіцам і барвам.
Сцежкі ходжаны
усцяж і упоперак,
а некрануты трыпутнік...
Пад аховаю барваў
с а с т у д н і с в я т о й
трыпутнікі смагу
наталяюць у час.
Цябе ведаю, ведаю...

* * *

Стомленаму на пралётах
між паверхамі —
з веры ў веру ,
нашэптвае вораг
пра тое — як позна,
што кінуты ўжо
насаўсім ты
Бацькоўскаю ласкай,
і перацята дыханне,
і страчаны сілы
для руху — угору,
што й шлях твой —
апалае лісце ўвосень,
толькі чыясьці памылка.
Шэпча вораг,
а побач —
смуткуе і плача
ХРЫСТОС.

15.03.1995

* * *

Судзіць
мае права толькі той,
хто ўжо не памыляецца.
Чые бярэны згарэлі
у полым і сумлення
разам
з сучкамі сумніваў
адносна сябе й іншых,
а менавіта —
спасціжэнні добра й зла
у чалавечым мурашніку
і агульным ладзе свету...
О, якая ўчэпістая апаратка —
судзі мантыя...

Штодня прысуд выношу — сабе.

* * *

Да жыхароў
двух дамкоў —
пабудоў ужо ў гадах,
павернутых
ганкам на ўсход,
падсуседзіцца ранкам
як хочацца...

Зайздросчу старым
яблыні і грушы.
Шчаслівія —
спевам і кветам
штогод
выказваюць свету сябе —
наноў.

* * *

Якой бязважкае сняжынкi
дастаткова, каб скаланулася
знутры сасны... і мяне...
ды зрушылася з месца голле
туды, дзе ўжо ні зім, ні вёсен
і сохнуць голкі непазбежна,
зялёныя заўжды і маладыя,
такія смелья на мудрым дрэве.
Жывіцаю зацягваюцца раны.
Але ж маркотна як
і доўга, нудна да вясны яшчэ
чарпаць вядзерцамі чакання
боль...

8.11. 1995

* * *

Дзіне Дудзінскай

На слупах Вечнасці
шаты часу развешаны.
Ходзім пад імі.
Над галавой падарожных
шапацяць, ападаюць імгненні,
прамінаюць кляновым лістом.
Спажываем дар найсвяцейшы.
Імгненні любіць і прымаць!..
О, як выпальвае душу туга...

Мабыць,
здзейсненым тут дасканалы —
не прамінаюць часы ўжо,
і доўжыцца, доўжыцца Вечнасць
зялёнае Дрэва Жыцця.

* * *

Адтуль,
    здалёк,
дзе яшчэ золак, світанне,
а карэньчыкі Дрэва Галгофскага
да глыбінь перасохлых смела
імкнуць пад ствалом маладым
ахвярнага Дрэва Гасподня,
натоўп пераследуе прага:
«Месію, Бога — у зьянні й славе!»

Сёння, на захадзе сонца —
толькі зіхоткая Чаша
    у збалелых руках.
Натоўп вар'яцее ад смагі.

Над зямлёю — магутныя шаты.

* * *

Не падыходжу.
    Унікаю стромы.
Здаўна баюся вышыні.
Ды ізноў, як заўжды, нечакана,
апынаюся на краі,
дзе карэннем трымаюцца
амаль за адно паветра,
а рукі-галіны бездапаможна
цягнуцца ўгору.
Строміць знутры.

Але штось ува мне
ужо мацней боязі вышыні.
Ратуе Любоў —
страх за сабой зрынуць тых,
над кім апякуюся шчыльна.

* * *

Далягляд губляецца ў высях.
Удзячнасць да слядоў Тваіх складаю.
Горнага і дольнага абшар яднае шчасце.
Твая сляза —
Ахвяра й ласка свету.
О Хрысце, памажы галінцы кволай
утрымаць пладоў цяжар жаданы.

8.10. 1996, Менск

БІБЛІЯГРАФІЧНАЯ ДАВЕДКА

Галіна Тварановіч-Сеўрук нарадзілася ў Дараганаве Асіповіцкага раёна. Закончыла філалагічны факультэт БДУ ў 1977 г. Літаратуразнаўца, доктар філалагічных навук. Выйшлі кнігі "Маральны свет героя. Беларуская і югаслаўская ваенная проза 60-70-х гадоў" (1986), «Пакутаю здабыты мір. Тыпалогія характару ў беларускай і славенскай прозе» (1991), "Беларуская літаратура: паўднёваславянскі кантэкст. Адзінства генезісу, тыпаў літаратур і характар узаемасувязей" (1996), зборнік вершаў «Ускраек тысячагоддзя» (1996) і ў перакладзе на польскую мову — паэтычны зборнік «W nieba utulenie» (Беласток, 1996).

Амаль дваццаць год — навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы НАН Беларусі, зараз — выкладчык беларускай літаратуры ва ўніверсітэце ў Беластоку (Польшча).

© OCR: Камунікат.org, 2013

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2013

© PDF: Камунікат.org, 2013

ЗМЕСТ

"Марудны той разбег..."
"Пругкая прысутнасць..."
"О, Гэспадзе..."
Троіца. Духаў дзень
"Увосень на плёсах рачных..."
Раданіца
"У смелай палкай спрэчцы з тым..."
На кладках
"Беламу наліву..."
"На сціплы рамонак..."
"Хачу, каб, сыне, ты ўдоставь..."
"Дваццаць восьмага чэрвеня..."
"Прыкмячаю часам, як аднекуль..."
"Міно́р крыні́чны Гры́га..."
"Пяшчотная, даўкая прага..."
"Ці ж хоць да цябе..."
"Бунтоўнай стыхіі..."
Сустрэча
"Пра ўладу кволае рукі..."
"Нам, спадкаемцам Садома і Гаморы
"Па белым стане бярозы..."
Сонца
"У мяне, смяротнай...
Трынаццатага снежня
"Мой самотны паэце..."
"Бы криваток спыніць ускрытае артэрыі...
"Красуе без меры..."
І кожны міг...

"Мой ціхі дабрадзею..."
"Пялёсткавых завей
"Неахвотна лічаць зоркі..."
"Голасам гучным
"Праз фіялеты маіх фіялак
"Непрыдуманьы..."
"Добра знаёмаю сцежкай, як некалі
Верую
"Ахвотнік на сцежцы Іова...
"Па ўсведамленні залежнасці
"Абрысы, колеры, настроі..."
"Несмяротнік трываліць сабою
"Губляе ў смутку лісце сад..."
Мілавіца
"Скрозь маміна вакно гляджу..."
"Крыжы залатыя — раскрылены рукі..."
"Ты Сам пераводзіш стрэлкі гадзінніка..."
"Асмельваюся, Літасцівы, прасіць..."
"Дат — сіло..."
"Глянь..."
"Пад плоймаю вірлівых парасонаў.
"На свет паменшала ў белым свеце
"Змяркання дрогкі чын..."
"Самотны паэт трагічнага часу
"На золку сон — мой крок..."
Святая Петка
"Лагодзіла ружы паціху вада..."
"Пьета ад Нотр-Дам..."
Госьць
Ваколіцы далёкія...

Чарніцы
"Вечарэла. Акацыя адцвітала..."
"Калі званы святочна збіраюць..."
"Язмін мне сын прынёс..."
А наш агульны храм...
"Ранкам..."
Ода кафлянай печы
Акацыя
"Ці ж вінаваты верасы..."
"У сэрцы прарасці, Галгофа..."
"Усохлай хваіне..."
"Неслух, які выштурхоўвае усе..."
"Я ведаю, што я памру..."
У лютым
"Не шалахнецца ліст у кроне..."
"Цябе ведаю, ведаю..."
Стомленаму на пралётах...
"Судзіць..."
"Да жыхароў..."
"Якой бязважкае сняжынкі..."
"На слупах Вечнасці..."
"Адтуль..."
"Не падыходжу..."
"Далягляд губляецца ў высях..."

Літаратурна-мастацкае выданне

Тварановіч-Сеўрук Галіна Паўлаўна
Верасы Дараганавы
Кніга лірыкі

Рэдактар Л. Дранько-Майсюк
Карэктар Н. Вецер
Кампютарная вёрстка Л. Ваўчок
Адказы за выпуск Г. Вінярскі

Падпісана да друку 3.03.2000 г. Фармат 70х90
1/32

Друк афсетны. Папера афсетная.
Ум. друк. арк. 3,5.
Наклад 500 паасобнікаў. Заказ № 331

МГА «Беларускі кнігазбор».
220034, Мінск, вул. Фрунзе, 5.
Тэл./факс (017) 220-70-27.
Ліцэнзія ЛВ № 105 ад 31.12.97 г.

Надрукавана з дзяляпазітываў заказчыка
ў друкарні ДП «ІВЦ Мінфіна»
220004, г. Мінск, вул. Кальварыйская, 17
ЛП № 45 ад 10.10.97 г.